

основу для джерелознавчого дослідження російських документів державного походження в історії та сучасності.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-20>

НЕОБХІДНІСТЬ ОЧИЩЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ВІД ПРОМОСКОВСЬКИХ НАРАТИВІВ – ЯК ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО ПОВНОЇ ПЕРЕМОГИ НАД ВОРОГОМ

Когут Марина Геннадіївна

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Історія України багата на різноманітні події, які впливали на формування нашої національної свідомості та ідентичності. Але, на жаль, в історії України також існують московські (промосковські) наративи, які є несправедливими та спотворюють дійсність. Це відчувається як в загальних історичних тенденціях, так і в питанні розвитку державно-правових відносин на теренах нашої держави.

Одним із прикладів московських наративів є ідея, що Україна – це частина московії та, що українська нація не має власної історії державотворення. Однак, якщо попередній наратив є дуже явним і в пересічній освідченій людини викликає обурення, то існують і більш продумані приховані тези, які вимагають ширшого дослідження з метою відновлення історичної пам'яті та справедливої історії.

Один із шляхів боротьби з московськими наративами – це усунення їх із джерел інформації та заміна їх правдивою історією. Наприклад, в освітній сфері необхідно використовувати підручники, які відображають історію України очищену від викривлених фактів та доповнену тими історичними подіями, які справді мали місце.

Саме з цією метою, одним із аспектів дослідження правдивої історії є аналіз витоків української державності не від Київської Русі (як нам нав'язували промосковські наративи), а ще задовго до виникнення цього державного утворення. Відновлення даної історичної справедливості дасть змогу не лише позбутись нав'язаної ідеї про братність українців з теперішніми москoviтами, але й допоможе

осягнути становище та історичне значення України на міжнародній арені, підтвердить факт того, що праукраїнські народності були не просто частиною розвитку Європи, але й виступали активними учасниками творення її історії.

Власне, один із етапів, який в розрізі даного дослідження вибраний для аналізу відноситься до періоду Середньовіччя. Даний термін автор використовує базуючись на аргументах, які в своїх працях наводить український історик та дослідник Дмитро Гордієнко¹. Зокрема, він вказує на те, що відсутність в хронометрії історії України такого терміну як «Середньовіччя», який замінюють поняттям «період Київської Русі» або ж «Київська Русь», відкидає зі сторінок підручників з історії України згадування про розвиток державницьких утворень на території сучасної південної України чи західних областей. Саме тому, автор повністю підтримує ідею введення терміну «Середньовіччя» для опису періоду між V та XV століттями розвитку державності на Українських землях.

Аналізуючи у своєму науковому доробку розвиток гунських племен на території України, автор зауважую про майже цілковиту відсутність згадок про них на сторінках підручників з Історії України та Історії держави і права України². Досліджуючи праці вітчизняних та зарубіжних вчених, вдалось дійти висновку, що гуни, які населяли територію сучасної України не є кочовими племенами тюркського походження (як зазначають у своїх дослідженнях багато московських та промосковських істориків). Як народність, гуни є місцевими племенами, які у розвитку своєї державності, за загальними рисами побудови органів влади та рядом інших ключових ознак є дуже схожими з Руссю (Київською). Так, гунська держава сформувалась шляхом об'єднання малих князівств (тотожно удільним князівствам Київської Русі) навколо стольного князівства зі стольним градом (у гунів – це Вишгород, зараз місто у Київській області). Найважливіші рішення приймалися на з'їздах князів (можемо зустрічати в працях тогочасних істориків термін «вождів»), що перегукується із системою «снемів» як колегіального органу управління Київською Руссю в період феодалної роздробленості. Важливим елементом управління державою як в державі гунів, так і в Київській Русі були народні збори («віче»), що виступали своєрідною формою демократії (як форми вираження влади народу).

¹ Гордієнко Д. Міфи про Середньовічну Україну: між норманами та Візантією. *Локальна Історія*. 2023. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/mifi-pro-serednovichnu-ukrayinu-mizh-normanami-ta-vizantiieiu-dmitro-gordienko/>

² Когут М. Г. Витоки формування державних інституцій в Україні періоду Середньовіччя через аналіз державно-правових утворень гунів. *«72 щорічна професорсько-викладацька конференція»: збірник тез*. Ужгород, вид-во УжНУ. 2023.

У цьому розрізі важливими є два моменти: по-перше, сепарування гунів як народності, що проживала на території України від тюркських племен з якими їх помилково ототожнюють багато авторів (пояснення даної відмінності автор наводить в одній із своїх праць³); по-друге, повернення історичної справедливості та визнання Україною свого правонаступництва не лише щодо Київської Русі, але й щодо більш ранніх державних утворень на території України. Такі зміни важливі для розуміння історичних передумов формування тих правових засад і цінностей, які зараз наповнюють нашу суспільну правосвідомість, та дасть можливість чітко відмежувати від історії України історію московії, котра є спадкоємицею саме тюркських правових традицій.

Відновлення правдивої історії України запобігатиме повторенню подій, які виникли під час вторгнення, та забезпечити мир та стабільність в регіоні. Історія є циклічним предметом і всі події мають властивість повторюватись у своїй основі. Те, що зараз чинить агресор в українських містах ми спостерігали під радянської окупації, в козацький період (візьмемо для прикладу Батуринську трагедію, коли було вбито всіх жителів міста), в період Середньовіччя (пограбування і спалення Києва і прилеглих поселень в 1241 році монгольською навалою). І цей ланцюг не завершується на 1241 році, його можна продовжувати в регресивному напрямку ще далі і далі. Про що це свідчить? Про єдине! Історію потрібно знати, щоб не допускати повторення її страшних періодів. Але знати потрібно саме справжню історію, щоб розуміти, що московія – не братній народ, а Україну формували не запрошені варяги (як це нам нав'язували у промосковських теоріях походження Київської Русі). Історія України є куди глибшою і фундаментальнішою, ніж нам розказують зараз. Інакше, задаємо собі питання, як так сталось, що таку велику територію в центрі Європи з надзвичайно родючими чорноземами змогла захопити чи не наймолодша в Європі нація, котра (знову ж таки, згідно промосковських наративів), майже основний час свого існування була під владою інших держав?

Правильне розуміння історії України та вивчення історії української державності є важливим для збереження національної ідентичності та національної єдності, особливо в умовах вторгнення та агресії. Історія України – це складна та різнопланова історія, яка складається з різних періодів та етапів. Збереження та відновлення історії України допоможе українському народу зберегти свою культуру, мову та національну самобутність.

³Когут М. Г. Витоки формування державних інституцій в Україні періоду Середньовіччя через аналіз державно-правових утворень гунів. *«72 щорічна професорсько-викладацька конференція»: збірник тез*. Ужгород, вид-во УжНУ. 2023.

Відновлення історичної справедливості є важливим для забезпечення правосуддя та відновлення справедливості шляхом притягнення до відповідальності винних за злочини проти людяності, які були вчинені під час цього вторгнення. Українські військовослужбовці та цивільні стали жертвами війни, котру розв'язала країна, яка всю свою історію намагається лише поневолювати та нищити. Це потрібно усвідомлювати, щоб у підсумку знову не повірити у добрі наміри їх нової влади (яка прийде на зміну вже існуючій).

Відновлення історичної справедливості також є важливим для забезпечення майбутнього країни, оскільки витоки української державності завжди базувалися на основі повDOІги до прав людини, демократії та свободи. Очищення нашої історії від промосковських наративів та викривлених фактів дасть можливість оцінити той величезний внесок, який українці (чи праукраїнці) зробили в розвиток світової історії, в тому числі в сфері державно-правових відносин. Це, також, допоможе зберегти духовне багатство та національну самобутність, що є ключовими компонентами сучасної української ідентичності.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-21>

ДО ПИТАННЯ НАСТУПНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАДИЦІЇ У ХХ СТ.

Козаченко Анатолій Іванович

доктор юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри теоретико-правових дисциплін

Полтавського юридичного інституту Національного юридичного

університету імені Ярослава Мудрого

м. Полтава, Україна

Після Революції Гідності 2014 р. в Україні відбувається процес формування сучасної європейської моделі конституціоналізму. Історично цей процес знаходиться у тісному зв'язку із відродженням української національної державності за доби визвольних змагань 1917–1920 рр. та спроби запровадження в Україні таких конституційних стандартів, які на початку ХХ ст. визнавалися міжнародною юридичною спільнотою демократичними. Такий зв'язок є свідченням наступності національної конституційної традиції.